

Obojživelníci a plazi Pelhřimovska

Amphibians and reptiles of the Pelhřimov region

JIŘÍ MORAVEC

Zoologické oddělení, Národní muzeum, CZ – 115 79 Praha 1; e-mail: jiri.moravec@nm.cz

Abstract: The presented paper summarises faunistic data on 13 amphibian and 6 reptile species obtained in the Pelhřimov region (district of the town of Pelhřimov) in 2000–2002. The obtained records are completed with published data available from the region and the current knowledge of species composition and distribution of the local herpetofauna is updated.

Key words: Amphibia, Reptilia, zoogeography, Pelhřimov region, Czech Republic

ÚVOD

Naše znalosti o rozšíření obojživelníků a plazů na území okresu Pelhřimov byly až do konce 90. let minulého století velmi nedostatečné. Svědčí o tom nejlépe nápadná absence faunistických údajů z této oblasti v publikacích shrnujících stav a charakter rozšíření obojživelníků a plazů na území České republiky (např. Baruš et Oliva 1992 a,b; Moravec 1992, Moravec 1994). Podobně nebyl k dispozici prakticky žádný dokladový materiál obojživelníků a plazů z této oblasti (např. v herpetologických sbírkách Národního muzea v Praze byly sběry z této oblasti zastoupeny jen ojedinělými položkami např. NMP6V 70987/1–4).

K jistému obratu došlo až v letech 1994–96, kdy se okres Pelhřimov stal předmětem faunistického výzkumu savců (viz Anděra et Zbytovský 2002), který přinesl jako vedlejší výsledky i některé údaje a doklady o výskytu obojživelníků a plazů na Pelhřimovsku (např. druhy *Bufo bufo*, *Rana temporaria*, *Anguis fragilis*, *Zootoca vivipara* – položky NMP6V 34268/1–2, 70393/1–2, 70740/1–5, 70742/1–2, 70743, 70745, 70362/1–2 a další). Dílčí údaje přinesla také studentská absolventská práce vzniklá v dané oblasti (Pechová 1996).

S cílem získat podrobnou představu o druhovém spektru a rozšíření obojživelníků a plazů byla zoologickému oddělení Národního muzea v Praze zadána referátem životního prostředí OÚ v Pelhřimově studie „Základní faunistický výzkum obojživelníků a plazů okresu Pelhřimov“. Studie měla tři etapy a probíhala v letech 2000–2002 (viz Moravec 2002). Současně byly publikovány i základní údaje o výskytu plazů v zájmové oblasti (viz Mikátová et al. 2001).

Předkládaná zpráva shrnuje jak shromážděná, tak i recentně publikovaná data o výskytu obojživelníků a plazů na území okresu Pelhřimov a poskytuje tak dosud nejucelnější informace o herpetofauně této části České republiky.

MATERIÁL A METODIKA

Terénní výzkum byl veden v letech 2000–2002 a byl zaměřen na území okresu Pelhřimov vymezené mapou okre-

su Pelhřimov (měřítko 1 : 50000) z r. 1974 (viz Anonymus 1974). Získané výsledky byly doplněny o pelhřimovské lokality obojživelníků a plazů uložených v herpetologických sbírkách Národního muzea v Praze a o publikovaná data.

Pelhřimovsko se rozkládá v západní části Českomoravské vrchoviny a z geomorfologického hlediska je charakteristické poměrně malou členitostí terénu. Většina území leží ve středních až vyšších polohách mezi 500–700 m n. m. Pouze severovýchodní část okresu sestupuje pod hranici 500 m n. m. Nejnižší kótu okresu má břeh Želivky u Husarky (384 m n. m.) a nejvyšší nadmořskou výšku vrch Křemešník (765 m n. m.). S vrchovinným rázem krajiny pak souvisí klimatické podmínky, které jsou na většině Pelhřimovského okresu spíše chladnější a vlhčí (průměrná roční teplota vzduchu ve výšce 400–700 m n. m. je 5,1–7 °C).

Vlastní průzkum byl veden klasickými metodami užívanými při terénním herpetologickém výzkumu. Obojživelníci a plazi byli vyhledáváni při pomalém procházení terénu a prohledávání možných stanovišť jejich výskytu (např. místa rozmnožování, místa slunění, denní úkryty apod.). Jednotlivé druhy byly identifikovány buď přímo podle odchycených jedinců (včetně vajíček a různých vývojových stadií jednotlivých druhů), nebo podle jejich hlasu (žáby) a exuvií (hadí, slepýš). Šetrný odchyt obojživelníků ve vodě byl prováděn sítí na dlouhé násadě tak, že byla slovena vždy určitá vhodná pobřežní část nádrže. Při orientačním hrubém odhadu početnosti obojživelníků v nádrži jsem vycházel z počtu ulovených jedinců na známé ploše nádrže. Všechna odchycená zvířata byla vypuštěna zpět do volné přírody na svá původní stanoviště. U faunisticky zajímavějších druhů byla pořizována fotodokumentace.

Shromážděná data byla uspořádána podle sítě mapovacích kvadrátů standardní síťové mapy zavedené pro mapování rozšíření živočichů v ČR (viz Buchar 1982) (území okresu Pelhřimov spadá celkem do dvaceti kvadrátů). Kvadráty, z nichž informace o výskytu jednotlivých druhů v publikovaných faunistických shrnutích chyběly (viz Moravec 1994, Mikátová et al. 2001), byly v textu zvýrazněny. Odkazovaný dokladový materiál, který je uložen v herpetologických sbírkách Národního muzea v Praze je

označen zkratkou NMP6V a příslušným inventárním číslem. Pozorovatelé a sběratelé převzatých dat jsou uváděni na konci jednotlivých záznamů. Zkratky „m“ a „f“ v záznamu znamenají **samec** a **samice**, zkratky „juv“, „sad“ a „ad“ označují **juvenilní**, **subadultní** a **adultní kusy**. Uváděné počty pozorovaných zvířat jsou při hodnotách vyšších než 10 obvykle zaokrouhlovány a představují jen hrubší orientační odhad. Bez ohledu na nejnovější nomenklatorické změny byly pro účely předkládané práce použity vžitě tradiční latinské názvy obojživelníků.

VÝSLEDKY

Obojživelníci (Amphibia)

Čolek horský (*Triturus alpestris*)

Přehled lokalit:

6557: PP Ivaniny rybníčky, 3. a 4. rybník SV od osady Zálesí, 2f, 23. 5. 2002.

6655: obec Vlkosovice, návesní rybníček, 2m a 1f, 10. 5. 2000; tůň JV od obce Moudrov, 2 larvy, 21. 9. 2002; vrch Svidník, zatopený lom na vrcholu, 5 larev, 21. 9. 2002.

6658: obec Sázava, 4 ks (NMP6V 70987/1–4), 1957, Slavík.

6756: rybníček J od obce Lítkovice, 1m, 30. 5. 2002; rybník na lokalitě Díly V od obce Rodinov, 1f, 22. 6. 2002.

6757: rybník na V okraji lesa Březiny JV od obce Častrov, 1f, 1. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Přesto, že z klimatického i geomorfologického hlediska Pelhřimovsko dobře splňuje ekologické nároky čolka horského, daný druh zde byl zjištěn poměrně vzácně (pouze v 5 kvadrátech na celkem 7 lokalitách). Starší dokladový materiál ze Sázavy koresponduje se současným výskytem v PP Ivaniny rybníčky. Získaná faunistická data zapadají do celkového charakteru rozšíření čolka horského v ČR a alespoň částečně zaplňují dosavadní mezeru v našich znalostech o jeho rozšíření v oblasti Pelhřimovska.

Čolek obecný (*Triturus vulgaris*)

Přehled lokalit:

6356: mokřina v lese SV od obce Skoranovice, 1m, 16. 4. 2001.

6357: rybník Pařez SV od obce Proseč, 1f, 18. 5. 2000; rybník u obce Rachyně, 2m, 1f, 16. 4. 2001.

6455: Lukavec, 1991, Strnad (in Moravec 1994); rybníček u silnice Lukavec – Salačova Lhota, Z od obce Týmova Ves, 5 m, 4f, 20. 4. 2000.

6456: rybník u obce Onšov, 1m, 16. 4. 2001.

6555: PP Rašeliniště u Vintířova, rybník na kraji lesa J od obce Brná, 4m a 3f, 10. 5. 2000.

6556: obec Nový Dvůr, rybník na J okraji obce, 3 m a 3 f, 20. 4. 2000.

6557: PP Ivaniny rybníčky, 1. a 4. rybník SV od osady Zálesí, 3f, 23. 5. 2002 a larvy ve všech rybnících, 31. 7. 2002.

6558: rybník Horní Kladiny, 1f, 23. 5. 2002.

6655: obec Vlkosovice, návesní rybníček, 2m a 1f, 10. 5. 2000; samota Hájek J od obce Chválkov, 1m, 10. 5. 2000; tůň JV od obce Moudrov, 8 larev, 21. 9. 2002.

6656: osada Lhotka S od obce Bohutín, rybník na Z okraji, 1f, 9. 6. 2001; rybník u silnice SZ od obce Ústrašín, 1m, 8. 5. 2002.

6657: rybník JV od obce Zajíčkov, 1m, 1f, 1. 5. 2002; rybníček u lesa Z od obce Dobrá Voda, 1m, 1f, 1. 5. 2002; rybníček S od obce Drážďany J od kóty Karlův vrch, 1m, 8. 5. 2002; rybníček u silnice J od obce Vlásenice – Drbohlavy, 1f, 30. 5. 2002; druhý rybník J od obce Vlásenice – Drbohlavy (napravo od silnice do Drážďan), 5 ks, 30. 5. 2002; rybník u hájovny Barborka Z od Drážďan, 1m, 30. 5. 2002; rybníček JV od obce Lešov, 10 larev, 28. 8. 2002.

6755: Mnich, 1992, Komárek (in Moravec 1994), mokřina J od Obce Mnich, 1f, 22. 6. 2002.

6756: rybník Vlčetinecký u Vlčkova, 1f, 24. 5. 2001 (nevyladená samice); 3 rybníky na lokalitě Díly V od obce Rodinov, 3m, 2f, 24. 5. 2001; rybníček J od obce Lítkovice, 10 ks, 30. 5. 2002; mokřina u rybníka Žďárek JZ od obce Štítné, larvy, 3. 8. 2002; rybník nalevo od silnice Včelnička – Kutlov, 2 larvy, 3. 8. 2002.

6757: rybník na V okraji lesa Březiny JV od obce Častrov, 7f, 1. 5. 2002; tůň u rybníka S od obce Ctiboř, 1m, 1. 5. 2002; rybník Chadim J od obce Polesí, 15 ks, 8. 5. 2002; rybníky Kozlov JZ od obce Vlčetín, 5 ks, 30. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Poměrně běžný druh nalezený celkem na 31 lokalitě ve 14 kvadrátech. Jeho výskyt lze očekávat na celém území okresu. Nelze zde však hovořit o plošném výskytu, protože čolek obecný nebyl zjištěn ve většině prozkoumaných větších rybníky využíváných nádrží, rybníků obklopených poli a návesních rybníčků. Nejčastěji byl nacházen v menších rybnících a jiných nádržích při okrajích lesů a na lesních loukách. Negativní vliv hnojení, krmení ryb, splachů z polí a vysokých hustot rybích násad je v případě tohoto druhu víc než evidentní. Zjištěné nálezy také potvrzují kontinuitu výskytu na dvou dříve známých lokalitách (viz Moravec 1994).

Čolek velký (*Triturus cristatus*)

Přehled lokalit:

6557: PP Ivaniny rybníčky, 1. rybník SV od osady Zálesí, 1 sad f, 23. 5. 2002 a 2 larvy ve 4. rybníčku 31. 7. 2002.

Zhodnocení výskytu:

V oblasti vzácný druh. Jediný zjištěný výskyt je vázán na přírodní památku Ivaniny rybníčky, která může být zá-

rukou udržení druhu na lokalitě. Zdá se ale, že početnost populace čolka velkého je zde nízká. Na území okresu (zvláště v jeho jižní polovině) bylo nalezeno množství stanovišť, která by mohla poskytovat tomuto druhu vhodné životní podmínky. Lze tedy předpokládat ojedinělý výskyt i na dalších lokalitách, čemuž nasvědčují i publikované nálezy ležící při hranici okresu (Moravec 1979, Moravec 1994).

Kuňka obecná (*Bombina bombina*)

Přehled lokalit:

6555: Dvořiště, zatopená louka J od rybníka Machát, 1 ks, 23. 6. 2000; mokřina u rybníka Machát, 2m, 20. 4. 2000.

6556: rybník u obce Kámen, 1990, Piálek (1992).

Zhodnocení výskytu:

Kriticky ohrožený mizející druh. Starší údaj od obce Kámen se nepodařilo potvrdit. Zjištěný výskyt na lokalitě Dvořiště nebyl v r. 2002 v souvislosti s odvodněním zaplavené louky potvrzen. Druh nebyl pozorován ani v širším okolí této lokality, ani na jiných vhodných místech na území okresu. Tento stav pouze potvrzuje známou skutečnost, že kuňka obecná v posledních desetiletích rychle mizí z původních stanovišť v celé západní části areálu svého rozšíření. S podobnou, ale lépe dokumentovanou situací jako na Pelhřimovsku, se lze setkat i v přilehlé části okresu Benešov. Ještě v sedmdesátých letech minulého století zde kuňka obecná představovala zcela běžný druh (viz Moravec 1979) a nyní se zde vyskytuje jen velmi vzácně.

Blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*)

Přehled lokalit:

6457: rybník nalevo od silnice Lhotice – Vitice, cca 500 pulců, 18. 5. 2000.

6655: Černovice, 2 juv (NMP6V 71625/1–2).

6756: největší rybník ze skupiny 3 ryb. na lokalitě Díly V od obce Rodinov, 2 pulci, 24. 5. 2001, rybníček J od obce Lítkovice, 1m, 30. 5. 2002; malý rybník u rybníka Žďárek JZ od obce Štítné, 10 pulců, 3. 8. 2002.

6757: soustava rybníků S od obce Žirovnice, 15 pulců, 22. 6. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Zjištěný vzácný výskyt (3 obsazené kvadráty, 5 zjištěných lokalit) nebude zřejmě plně odpovídat skutečnosti. Metodika výzkumu nebyla optimální pro vyhledávání tohoto nočního druhu (všechny lokality výskytu byly zjištěny pouze na základě pozorování pulců). Lze očekávat, že blatnice je na území okresu a zvláště v jeho jižní části daleko hojnější (viz také starší doklad z Černovic kv. 6655 a na hranicích okresu ležící publikovaný nález z Nové Včelnice z r. 1968; viz Moravec 1994) a její výskyt zde

bude navazovat na kontinuální rozšíření druhu na Jindřichohradecku.

Ropucha obecná (*Bufo bufo*)

Přehled lokalit:

6355: obec Jelenov, 1 ks (přejetý), 5. 5. 2002

6356: okraj lesa S od obce Skoranova, 1m, 5. 5. 2002.

6357: rybník Pařez SV od obce Proseč, 5 ks a cca 1 000 pulců (1 pulec albinotický), 18. 5. 2000; obec Podivice, 2 ks, 18. 5. 2000; obec Rachyně, 5 ks (NMP6V 70740/1–5), 1994, M. Anděra; rybník u obce Rachyně, 10–20 ks, 16. 4. 2001; obec Pišť, 2m (přejetí), 16. 4. 2001; obec Ježov, 1m (přejetý), 16. 4. 2001.

6358: obec Proseč, 2 ks, 18. 5. 2000.

6455: rybník Stupník Z od obce Čáslavsko, přes 100 ad ve vodě, přes 30 ad přejetých na blízké silnici, 16. 4. 2000; rybník Šebř, J od obce Čáslavsko, 25 ad a 20 přejetých ks na blízké silnici, 16. 4. 2000; obec Kopaniny, 2 přejeté ad, 16. 4. 2000; rybníček u silnice Lukavec – Salačova Lhota, Z od obce Týmova Ves, cca 10 snůšek, hlasy samců, 20. 4. 2000; obec Lukavec, 1 přejetý ad, 20. 4. 2000; obec Salačova Lhota, rybník ve vsi, 2 ad, 5–10 snůšek, 20. 4. 2000; studánka u kaple Sv. Jan, 1 sad, 8. 5. 2002.

6456: Beránkův mlýn V od obce Košetice, pulci cca 10 ks, 18. 5. 2000 a 2 ad m ks, 16. 4. 2001; obec Košetice, 5 ad (přejeté), 18. 5. 2000 a 7m (přejeté) 16. 4. 2001 a 6 ad, 1. 5. 2002; Nový rybník S od obce Košetice, cca 500 pulců, 18. 5. 2000; první rybník Z od Nového rybníka S od obce Košetice, cca 50 pulců, 18. 5. 2000; druhý rybník Z od Nového rybníka S od obce Košetice, cca 500 pulců, 18. 5. 2000; obec Čihovice – Z okraj, 1 ks, 18. 5. 2000; rybník u obce Onšov cca 30 ks, 16. 4. 2001; obec Skoranova, 1 ks (přejetý), 16. 4. 2001.

6457: rybník u silnice Čihovice – Senožaty, cca 20 pulců, 18. 5. 2000; obec Senožaty, 1 ks, 18. 5. 2000; rybníky u osady U vokouna V od obce Senožaty, tisíce pulců, 18. 5. 2000; obec Lhotice, 1 ad, 18. 5. 2000; obec Lhotka, 1 ad, 18. 5. 2000; obec Jiřice, 1 ad, 18. 5. 2000; obec Kaliště, 2 ad, 18. 5. 2000; obec Hojanovice 1 ad, 18. 5. 2000; rybník nalevo od silnice Želiv – Brtná, 4 metamorfované ks, 7. 7. 2000; obec Hroznětice, údolí Martinického potoka, 8 juv ks, 19. 8. 2001; obec Syrov, údolí Martinického potoka, 4 juv ks, 19. 8. 2001.

6458: rybník napravo od silnice Jiřice – Humpolec, 30 pulců, 18. 5. 2000; rybník Peruš u obce Brunka, 20 ad a 500 pulců; obec Plačkov, tisíce metamorfovaných ks, 22. 6. 2000, M. Peprný; obec Čejov, louka 300 m JV od obce, 8 ks, 22. 6. 2000, M. Peprný; myslivna Orlovy JV od obce Kejžlice, tisíce pulců, 22. 6. 2000, M. Peprný; obec Vilémov, 3 ad, 23. 6. 2000, M. Peprný; Humpolec, V okolí města, tisíce metamorfovaných jedinců, 23. 6. 2000, M. Peprný; obec Světlice, 1 ks (NMP6V 70745), 1994, M. Anděra.

6555: dvůr Dvořiště, rybník Machát, 15 ad, 20. 4. 2000; PP Rašeliniště u Vintífova, rybník na kraji lesa J od obce

Brná, pulci cca 200 ks, 10. 5. 2000; obec Cetoraz, 1 ad, 10. 5. 2000.

6556: rybníček J před obcí Lipice, 3 ks, 12. 4. 2000; Pejškov, dva rybníky v obci celkem 9 ks, 12. 4. 2000; obec Nový Dvůr, rybník na J okraji obce, 1m, 20. 4. 2000; Moravec, rybník na Z okraji obce, 2 ad a cca 5 snůšek, 20. 4. 2000.

6557: první rybník JV od samoty U Sankotů SZ od Pelhřimova, 20 ad, 12. 4. 2000; druhý rybník JV od samoty U Sankotů SZ od Pelhřimova, 1m, 12. 4. 2000; rybník nalevo od silnice za Starým Pelhřimovem směr Čížkov, 3 ad, 12. 4. 2000; obec Plevnice, 2 ad, 23. 5. 2002; obec Putimov, 1 sad, 31. 7. 2002.

6558: vrchol kopce Křešník, 1 sad, 24. 5. 2000, B. Švecová; rybník Horní Kladiny, 100 pulců, 23. 5. 2002.

6559: rybníky Nevilák a Houserka u obce Benešov, desítky ks, 1995, Pechová (1996); okolí žel. zastávky Chválkov, 20 sad ks, 3. 8. 2002; obec Moudrov, 3 sad, 21. 9. 2002.

6560: osada Lhotka S od obce Bohutín, rybník na Z okraji, 15 ad, 20. 4. 2000 a 1f a 500–1 000 pulců, 9. 6. 2001; rybníky Nová a Návesní u obce Benešov, desítky ks, 1995, Pechová (1996); rybník u silnice SZ od obce Ústrašín, 1 ks, 8. 5. 2002.

6561: obec Houserovka, 1 ks, 1999, M. Anděra; Ondřejov, požární nádrž v obci, 100–150 pulců, 24. 5. 2001; rybník JV od obce Zajíčkov, 1f, 1. 5. 2002; obec Dobrá Voda, 1 ks (přejetý), 1. 5. 2002; rybníček u lesa Z od obce Dobrá Voda, 1f, 1. 5. 2002; S okraj obce Častrov, 1m, 1. 5. 2002; obec Veselá, návesní rybník, 1m, 1. 5. 2002; rybníček S od obce Drážďany J od Karlova vrchu, 1 ks, 8. 5. 2002; PP Ivaniny rybníčky, 1. až 4. rybník SV od osady Zálesí, tisíce pulců, 23. 5. 2002; Matečný rybník S od obce Libkova Voda, 1 000 pulců, 30. 5. 2002; rybník u hájovny Barborka Z od Drážďan, cca 10 000 pulců, 30. 5. 2002.

6562: rybníky JZ od obce Těšenov, 10 juv, 31. 7. 2002; les u rybníka J od obce Řeženčice, 1 sad, 28. 8. 2002; louky u rybníka Dlouhý u Bajnerova dvora, 2 sad, 28. 8. 2002; mokřina Z od obce Chrástov, 2 juv ks, 28. 8. 2002.

6755: obec Mnich, 1 ks (přejetý), 22. 6. 2002.

6756: rybník na Lhotském potoce u lokality Nad skálou, cca 3 000 pulců, 24. 5. 2001; 3 rybníky na lokalitě Díly V od obce Rodinov, cca 10 000–20 000 pulců a 1 ad, 24. 5. 2001; obec Lítkovice, 1 ks, 22. 6. 2002; malý rybník u rybníka Žďárek JZ od obce Štítné, 4 juv ks, 3. 8. 2002; rybník nalevo od silnice Včelnička – Kutlov, 4 juv ks, 3. 8. 2002.

6757: J od obce Častrov, 1m, 1. 5. 2002; rybník S od obce Ctiboř, 1m, 1. 5. 2002; PR Krčil, 100–200 pulců, 8. 5. 2002; rybníky S od obce Žirovnice, 100 pulců, 22. 6. 2002; rybníky Kozlov JZ od obce Vlčetín, 10 000 pulců, 30. 5. 2002.

6758: JZ od Zámeckého rybníka u obce Horní Cerekev, 5 juv ks, 31. 7. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Běžný druh zjištěný ve všech mapovacích kvadrátech. Rozmnožování ropuchy obecné bylo zaznamenáno prak-

ticky ve všech typech stojatých vod. Nacházena byla i v nádržích uzavřených mezi poli a v nádržích uvnitř menších i na okraji větších obcí. Obvykle nebyla pozorována v silně eutrofizovaných rybnících s početnou násadou ryb. Množství přejetých jedinců uvnitř obcí ukazuje na schopnosti částečně synantropního způsobu života (zahrady, dvory). Pozorovány byly významné ztráty migrujících jedinců v době jarních tahů. Za automobilismem nejvíce ohrožené tahové trasy lze jmenovat silnici u rybníka Stupník Z od obce Časlavsko, silnice u rybníka Šebíř J od obce Časlavsko a silnici na S okraji obce Košetice. Zajímavý je nález jednoho albinotického pulce v rybníce Pařez (6357).

Ropucha zelená (*Bufo viridis*)

Přehled lokalit:

6456: Babice, 1991, Strnad (in Moravec 1994); druhý rybník V od Nového rybníka SZ od obce Košetice, 1m (hlas), 18. 5. 2000.

Zhodnocení výskytu:

Jediný učiněný nález dobře koresponduje se starším publikovaným údajem z Babic a svědčí o trvalém výskytu ropuchy zelené v této oblasti Pelhřimovska. Z absence dalších nálezů lze ale usuzovat, že ropucha zelená je na území okresu velmi vzácná, což zřejmě souvisí se zdejšími poměrně drsnými klimatickými podmínkami. Další výskyt tohoto druhu lze očekávat především v relativně příhodných podmínkách v jižní části okresu, kde by navazoval na plošnější rozšíření ropuchy zelené v jižních Čechách (viz Moravec 1994).

Rosnička zelená (*Hyla arborea*)

Přehled lokalit:

6555: rybník napravo od silnice Kámen – Dvořiště, louka při břehu rybníka, 3 ad, 24. 5. 2000, B. Švecová a 2m, 23. 6. 2001 a 1f, 11. 5. 2002.

6556: 2. a 3. rybník Z od lokality V Chrastí, JZ od osady Lhotka S od obce Bohutín, cca 20 pulců a 1m (hlas), 9. 6. 2001.

6655: Černovice, 1984, Cuřínová (in Moravec 1994); rybníky Nevilák a Houserka u obce Benešov, 4 ks, 1995, Pechová (1996); dvůr Dvořiště, mokřina u rybníka Machát, cca 10 pulců, 23. 6. 2001.

6657: Častrov, 1973, Slavík (in Anděra 1987a,b).

6658: rybník J od obce Řeženčice, 3m (hlas), 28. 8. 2002; louky u rybníka Dlouhý u Bajnerova dvora, 2m (hlas), 28. 8. 2002.

6756: okraj lesa u soustavy 3 rybníků na lokalitě Díly V od obce Rodinov, 1m (hlas), 24. 5. 2000; rybníček J od obce Lítkovice, 10 pulců, 30. 5. 2002; malý rybník u rybníka Žďárek JZ od obce Štítné, 15 pulců, 3. 8. 2002.

6757: rybníky S od obce Ctiboř, 4 m (hlasy), 22. 6. 2002.

Zhodnocení výskytu:

V rámci výzkumu byla rosnička zjištěna celkem na 9 lokalitách v 6 mapovacích kvadrátech. Z Pelhřimovska jsou navíc k dispozici další publikované údaje ze dvou mapovacích kvadrátů a nálezy z jiných dvou čtverců (6455, 6558) leží při hranici okresu (viz Moravec 1994). Lze tedy předpokládat, že se daný druh vyskytuje roztroušeně a v ne příliš vysokých populačních hustotách na větší části území okresu.

Skokan hnědý (*Rana temporaria*)**Přehled lokalit:**

6357: rybník Pařez SV od obce Proseč, 1m a cca 100 pulců, 18. 5. 2000; Rachyně, 2 ks (NMP6V 70741/1–2), 1994, M. Anděra; 1. 5.–1. 6. 1995, 2 ks (NMP6V/1–2), M. Anděra, P. Zbytovský; rybník u obce Rachyně, cca 5 snůšek, 16. 4. 2001; les u obce Vranice, 1m, 16. 4. 2001.

6455: rybník Stupník Z od obce Čáslavsko, 20–30 snůšek, 16. 4. 2000; rybníček u silnice Lukavec – Salačova Lhota, Z od obce Týmova Ves, 1m, pulci, 20. 4. 2000; studánka u kaple Sv. Jan, 1 sad, 13. 10. 2001.

6455/6456: okolí vrchu Strážišť, 1973, V. Zavadil.

6456: Bratřice (úbočí v. Strážišť), 1983, Zavadil (in Moravec 1994); Beránkův mlýn V od obce Košetice, 1f, 18. 5. 2000 a 1m, 1f, 16. 4. 2001; Nový rybník S od obce Košetice, cca 10 pulců, 18. 5. 2000; první rybník V od Nového rybníka Z od obce Košetice, cca 10 pulců, 18. 5. 2000; les 1 km V od obce Košetice, 1 sad, 7. 7. 2000; rybník u obce Onšov cca 10 snůšek, 16. 4. 2001; mokřina v lese V od obce Skoránovice, 2 snůšky, 16. 4. 2001; V od vrcholu vrchu Strážišť, 1 sad, 13. 10. 2001.

6457: rybníky u osady U vokouna V od obce Senožaty, 1 ad, 18. 5. 2000; rybník nalevo od silnice Želiv – Brtná, 2f, 7. 7. 2000; Horní Rapotice, 2 ks (NMP6V 70362/1–2), 1994, M. Anděra; obec Hroznětice, údolí Martinického potoka, 3 juv ks, 19. 8. 2001; obec Syrov, údolí Martinického potoka, 1 juv, 19. 8. 2001.

6458: obec Plačkov, 1 ks, 22. 6. 2000, M. Peprný; kopec Orlík, pod zříceninou, 10 sad, 22. 6. 2000, M. Peprný; obec Čejov, les 1 km JV od obce, 8 ks, 22. 6. 2000, M. Peprný; myslivna Orlový JV od obce Kejžlice, tisíce pulců, 22. 6. 2000, M. Peprný; obec Světlice, 2 ks (NMP6V 70744/1–2) 1994, M. Anděra; obec Světlice, 2 ks (NMP6V 70393/1–2), 1995, P. Zbytovský.

6555: obec Eš, rybník S od obce, 1 ad, 20. 4. 2000; dvůr Dvořiště, tůň u rybníka Dvořiště, cca 30 snůšek a 1 sad, 20. 4. 2000 a tisíce pulců 11. 5. 2002; PP Rašeliniště u Vintířova, rybník na kraji lesa J od obce Brná, pulci cca 100 ks, 10. 5. 2000; PP Kejtovské louky, V od lokality Kejtův mlýn, 1 sad, 9. 10. 2001, A. Kůrka.

6556: obec Nový Dvůr, rybník na J okraji obce, 2m (mrtví ve výpusti), 20. 4. 2000; Pejškov, rybník v obci ve směru k hl. silnici na Pelhřimov, 1 ad a 20 snůšek, 12. 4. 2000.

6557: rybník nalevo od silnice za Starým Pelhřimovem směr Čížkov, 1 snůška, 12. 4. 2000; PP Ivaniny rybníčky, 2. rybník SV od osady Zálesí, 1f, 23. 5. 2002; J od obce Nemojov, 1 sad, 31. 7. 2002.

6558: PR Čermákovy louky, V od obce Sázava, 1 sad, 9. 10. 2001, A. Kůrka.

6655: obec Vlkosovice, návesní rybníček, 3 sad, 10. 5. 2000; rybníky Nevilák a Houserka u obce Benešov, desítky ks, 1995, Pechová (1996); okolí žel. zastávky Chválkov, 15 sad, 3. 8. 2002; Benešov, 2 sad, 3. 8. 2002; vrch Svidník, okolí lomu na vrcholu, 4 sad, 21. 9. 2002.

6656: osada Lhotka S od obce Bohutín, rybník na Z okraji, 2 ad a 6 sad, 20. 4. 2000; rybníky Stržený, Biologický, Nový a Mokřad u obce Benešov, desítky ks, 1995, Pechová (1996).

6657: obec Veselá, 2 ks (NMP6V 70391/1–2), 1995, P. Zbytovský; rybník na V okraji lesa Březiny JV od obce Častrov, 1 snůška, 1. 5. 2002; rybník JV od obce Zajíčkov, 10 000 pulců, 1. 5. 2002; rybníček u silnice J od obce Vlaseňice – Drbohlavy, 5 000 pulců, 30. 5. 2002; tůň v lese 1 km Z od obce Drážďany, 2 sad a cca 250 pulců, 30. 5. 2002; rybník u hájovny Barborka Z od Drážďan, 10 000 pulců, 30. 5. 2002; rybníček JV od obce Lešov, 1 sad, 28. 8. 2002.

6658: les u rybníka Dlouhý u Bajnerova dvora, 2m, 28. 8. 2002.

6756: rybníček J od obce Lítkovice, 1 sad, 30. 5. 2002; rybník u lesa SZ od obce Častrov, 100 pulců, 22. 6. 2002; rybník nalevo od silnice Včelnička – Kutlov, 2 sad, 3. 8. 2002.

6757: J od obce Polesí, rybník před ryb. Chadím 1m, 8. 5. 2002; rybníky Kozlov JZ od obce Vlčetín, 1m, 30. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Po ropuše obecné je skokan hnědý nejrozšířenějším a nejpočetnějším obojživelníkem okresu. Byl zjištěn celkem v 16 mapovacích kvadrátech. Nalézán byl především v lesních biotopech, na vlhkých loukách a ve vodních nádržích v blízkosti lesa. Klimatické podmínky panující v oblasti okresu plně odpovídají nárokům tohoto druhu. Jeho rozšíření lze považovat za více méně plošné s tím, že se vyhýbá oblastem s rozsáhlejšími plochami polí a větším obcím.

Skokan ostronosý (*Rana arvalis*)**Přehled lokalit:**

6555: PP Rašeliniště u Vintířova, rybník na kraji lesa J od obce Brná, 4 snůšky, 10. 5. 2000.

6656: osada Lhotka S od obce Bohutín, rybník na Z okraji, 1f, 20. 4. 2000 a 2 sad, 9. 6. 2001; osada Lhotka S od obce Bohutín, 2. rybník v lese J od osady, 12 sad a 3 ad f, 9. 6. 2001.

6657: rybník u hájovny Barborka Z od Drážďan, 1m, 30. 5. 2002.

6757: louka u rybníka Krčil, Z od obce Polesí, PR Krčil, 2 sad, 19. 6. 2001, A. Kůrka; PR Krčil, rybník Krčil, 1m, 1f, 8. 5. 2002; rybníček V od obce Polesí před PP Krčil, 1m, 100 pulců, 8. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Jedná se o první potvrzení výskytu skokana ostronosého na Pelhřimovsku. Zjištěno bylo 6 lokalit ve 4 kvadrátech. Ve všech případech se jednalo o čisté rybníky ležící v blízkosti lesa, s břehovými porosty ostřic, výskytem rašeliníku a blízkými podmáčenými loukami. Lze předpokládat, že se daný druh bude vyskytovat na podobných stanovištích i jinde na území okresu (především v jeho jižní části). Výskyt na Pelhřimovsku dokládá existující propojení jihočeských a středočeských populací (viz publikovaný výskyt v kvadrátu 6355, Moravec 1994).

Skokan krátkonohý (*Rana lessonae*)

Přehled lokalit:

6356: malý rybník na okraji obce Studený, 24. 3. 1977, Moravec (1979).

6357: rybník u obce Rachyně, 4 sad, 5. 5. 2002.

6456: první rybník Z od Nového rybníka S od obce Košetice, 2 ks, 5. 5. 2002; druhý rybník Z od Nového rybníka S od obce Košetice, 1 ks, 5. 5. 2002.

6457: rybníky u osady U vokouna V od obce Senožaty, 6 ad, 5. 5. 2002.

6458: obec Plačkov, rybník Plačkovský, 3 ks, 31. 7. 2002.

6555: dvůr Dvořiště, rybník Machát, 20 ad a sad, 20. 4. 2000 a 30 ks, 11. 5. 2002; PP Rašeliníště u Vintířova, rybník na kraji lesa J od obce Brná, 6 ad, 10. 5. 2000; dvůr Dvořiště, rybníky Machát a Dvořiště, 20–30 ad a sad, 23. 6. 2001; dvůr Dvořiště, mokřiny na původně zatopené louce J od rybníka Machát, 10 ks, 11. 5. 2002; obec Eš, rybník S od obce, 2 ks, 11. 5. 2002; rybník napravo od silnice Kámen – Dvořiště, 200 ks, 11. 5. 2002.

6556: obec Nový Dvůr, rybník na J okraji obce, 1m a 4 juv, 20. 4. 2000.

6557: obec Plevnice, 4 ad, 23. 5. 2002; rybníky J od obce Plevnice, 10 ks, 23. 5. 2002; PP Ivaniny rybníčky, 4 rybníky SV od osady Zálesí, 50 ks, 23. 5. 2002.

6558: Chaloupky, 1972, Kux (1975); rybník Horní Kladiň, 10 ks, 23. 5. 2002.

6655: obec Vlkosovice, návesní rybníček, 1 sad, 10. 5. 2000; samota Hájek J od obce Chválkov, 7 ad, 10. 5. 2000; rybník Nevilák u obce Benešov, 227 ks, 1995, Pechová (1996); okolí žel. zastávky Chválkov a les směrem na Benešov, 100 sad ks, 3. 8. 2002.

6656: osada Lhotka S od obce Bohutín, rybník na Z okraji, 20 ks, 20. 4. 2000; rybníky Stržený, Biologický, Nový a Mokřad u obce Benešov, desítky až 143 ks, 1995, Pechová (1996); osada Lhotka S od obce Bohutín, soustava šesti rybníků, 50–100 ks, 9. 6. 2001; 3 rybníky Z od lokality V Chrástí, JZ od osady Lhotka S od obce Bohutín, cca 100

ks, 9. 6. 2001; rybník u silnice SZ od obce Ústrašín, 1m, 8. 5. 2002.

6657: Častrov, 1973, Kux (1975); rybník JV od obce Zajíčkov, 2m, 4 sad, 1. 5. 2002; rybníček S od obce Drážďany J od Karlův vrch, 1m, 8. 5. 2002; Matečný rybník S od obce Libkova Voda, 3 m, 30. 5. 2002; rybníček u silnice J od obce Vlásenice – Drbohlavy, 5 ks, 30. 5. 2002; druhý rybník J od obce Vlásenice – Drbohlavy (napravo od silnice do Drážďan), 20 ks, 30. 5. 2002; tůň v lese 1 km Z od obce Drážďany, 4 ks 30. 5. 2002; rybník u hájovny Barborka Z od Drážďan, 25 ks, 30. 5. 2002.

6658: rybníky JZ od obce Těšenov, 10 juv, 31. 7. 2002; rybník J od obce Řeženčice, 1 000 juv, 28. 8. 2002; louky u rybníka Dlouhý u Bajnerova dvora, 10 sad, 28. 8. 2002.

6756: rybník Vlčetinecký u Vlčkova, 100–200 ad i sad, 24. 5. 2001; rybník na Lhotském potoce u lokality Nad skálou, 6 sad, 24. 5. 2001; Panský rybník za Lhotou u Kamenice, 10–50, 24. 5. 2001; 3 rybníky na lokalitě Díly V od obce Rodinov, cca 500 ks, 24. 5. 2001; rybníček J od obce Lítkovice, 25 ks, 30. 5. 2002; malý rybník u rybníka Žďárek JZ od obce Štítné, 30 sad, 3. 8. 2002; rybník nalevo od silnice Včelnička – Kutlov, 10 ks, 3. 8. 2002.

6757: louka u rybníka Krčil, Z od obce Polesí, 23 sad, 19. 6. 2001, A. Kůrka; rybník na V okraji lesa Březiny JV od obce Častrov, 10 ks, 1. 5. 2002; rybník S od obce Ctiboř, 10 ks, 1. 5. 2002; soustava 4 rybníků J od obce Polesí, 50 ks, 8. 5. 2002; rybníček V od obce Polesí před PP Krčil, 30 pulců, 8. 5. 2002; rybníky Kozlov JZ od obce Vlčetín, 100 ks, 30. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Determinace skokanů krátkonohých byla prováděna pouze na základě morfologických znaků. Jde o nejhojnější druh ze skupiny vodních skokanů, který v drsnějších klimatických podmínkách Pelhřimovska nachází vhodné životní podmínky a vytváří místy početné populace. Běžně byl nacházen i mimo větší vodní nádrže na podmáčených loukách a v loužích na lesních cestách. Recentně byl zaznamenán celkem v 14 kvadrátech. Jeho výskyt lze však předpokládat ve všech mapovacích čtvercích. Ve vodních nádržích byl obvykle nacházen ve smíšených populacích se zřetelně méně početným skokanem zeleným. Zjištěné lokality spojují dosud známé oblasti rozšíření druhu ve středních a jižních Čechách (viz Moravec 1994).

Skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*)

Přehled lokalit:

6457: rybník nalevo od silnice Želiv – Brtná, 5 ks, 7. 7. 2000 a 2 ks, 22. 6. 2002.

6557: Pelhřimov (okolí), 1972, Kux (1975).

Zhodnocení výskytu:

Určení tohoto taxonu bylo provedeno pouze na základě morfologických znaků. Zjištěný ojedinělý výskyt by mohl

mít souvislost s nižší nadmořskou výškou oblasti nálezu a blízkou vodní nádrží Želiv, kde tento druh může nacházet příhodné podmínky. Správné určení jediného staršího publikovaného nálezu skokana skřehotavého z okolí Pelhřimova (viz Kux 1975, Moravec 1994) nebylo autorem ověřeno. K tomuto údaji je proto třeba přistupovat opatrně a revize výskytu skokana skřehotavého v dané oblasti by měla být předmětem dalšího podrobnějšího výzkumu.

Skokan zelený (*Rana kl. esculenta*)

Přehled lokalit:

6357: rybník Pařez SV od obce Proseč, 10 ad, 18. 5. 2000.

6456: první rybník Z od Nového rybníka S od obce Košetice, 3 ks, 5. 5. 2002; druhý rybník Z od Nového rybníka S od obce Košetice, 1 ks, 5. 5. 2002.

6458: obec Plačkov, rybník Plačkovský, 1 ks, 31. 7. 2002.

6555: dvůr Dvořiště, rybník Machát, 5 ad, 11. 5. 2002; rybník napravo od silnice Kámen – Dvořiště, 50 ks, 11. 5. 2002.

6555/6556: Pacov, rybník v parku, 1973, V. Zavadil.

6556: Moraveč, rybník na Z okraji obce, 1 ad, 20. 4. 2000.

6557: první rybník JV od samoty U Sankotů, SZ od Pelhřimova, 1 sad, 12. 4. 2000; obec Plevnice, 2 ad, 23. 5. 2002; rybníky J od obce Plevnice, 4 ks, 23. 5. 2002; PP Ivaniny rybníčky, 4 rybníky SV od osady Zálesí, 10 ks, 23. 5. 2002.

6558: rybník Horní Kladiny, 5 ks, 23. 5. 2002; rybníčky V od obce Chrástov, 25 ks, 28. 8. 2002.

6656: druhý a třetí rybník Z od lokality V Chrástí, JZ od osady Lhotka S od obce Bohutín, cca 20 ks, 9. 6. 2001; rybník u silnice SZ od obce Ústrašín, 3 ks, 8. 5. 2002.

6657: Ondřejov, požární nádrž v obci, 5 sad, 24. 5. 2001; rybníček S od obce Drážďany J od Karlův vrch, 2 sad, 8. 5. 2002; rybníček u silnice J od obce Vlášence – Drbohlavy, 4 ks, 30. 5. 2002; druhý rybník J od obce Vlášence – Drbohlavy (napravo od silnice do Drážďan), 10 ks, 30. 5. 2002; obec Libkova Lhota, rybník Na parenkách, 3 ks, 30. 5. 2002.

6658: rybník u silnice S od obce Nový Rychnov, 4 ad a 30 sad, 28. 8. 2002; rybník J od obce Řeženice, 1 000 juv, 28. 8. 2002.

6756: rybník Vlčetinecký u Vlčkova, 100–200 ad i sad, 24. 5. 2001; malý rybník u rybníka Žďárek JZ od obce Štítné, 2 ad, 3. 8. 2002.

6757: soustava 4 rybníků J od obce Polesí, 10 ks, 8. 5. 2002; rybníky napravo od silnice Počátky – Stojčín, 2 ks, 8. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Determinace skokanů zelených byla prováděna pouze na základě morfologických znaků. Jak bylo uvedeno výše, skokan zelený se na Pelhřimovsku běžně vyskytuje ve smíšených populacích se skokanem krátkonohým. Nalezen byl v 12 mapovacích kvadrátech, které jsou vesměs

obsazeny i skokanem krátkonohým. Zjištěné lokality přesně zaplňují oblast, odkud údaje o rozšíření tohoto taxonu dosud chyběly (viz Moravec 1994).

Plazi (Reptilia)

Ještěrka obecná (*Lacerta agilis*)

Přehled lokalit:

6456: Martinice u Onšova, 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); hráz prvního rybníka Z od Nového rybníka S od obce Košetice, 2 ks, 18. 5. 2000; 500–1000 m JV od obce Košetice (stráně nad Martinickým potokem), 5 ks, 7. 7. 2000 a 4 ks 5. 5. 2002.

6457: Želiv, 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); okraj obce Hroznětice, 2 juv ks, 19. 8. 2001; J okraj obce Senožaty, příkop u silnice, 1m, 19. 8. 2001; obec Syrov, 1m, 5. 5. 2002.

6458: kopec Orlik V od Humpolce, 1 gravidní f, 24. 5. 2000, B. Švecová.

6555: Olbrataň (pila), 1994, Zima (in Mikátová et al. 2001).

6556: Útěchovičky (J okraj obce), 1998, Mikátová, Mrožík (in Mikátová et al. 2001); obec Moraveč, Z okraj obce, 2 ad, 20. 4. 2000.

6557: Pelhřimov (J okraj města – Na bahnicích), 1m, 1. 5. 2002 a 1m 31. 7. 2002; Olešná (okraj obce), 1f, 23. 5. 2002.

6655: obec Věžná, J okraj obce, 1 juv, 21. 9. 2002.

6657: Horní Cerekev (u nádraží), 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001).

6658: obec Nový Rychnov, 2 sad, 28. 8. 2002.

6757: hráz rybníka napravo od silnice Počátky – Stojčín, 1f, 8. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Zjištěno bylo celkem 12 lokalit v 8 mapovacích kvadrátech. V recentně publikovaném zpracování rozšíření druhu v ČR (Mikátová et al. 2001) je ze zájmového území k dispozici dalších 5 lokalit a další 2 obsazené kvadráty (lokality Útěchovičky v tomto zpracování sloučena pod kvadrát 6556). Z dosažených a publikovaných nálezů je zřejmé, že ještěrka obecná je na území okresu rozšířena mozaikovitě a že je svým výskytem obvykle vázána především na suchá sekundární a ruderalní stanoviště v blízkosti lidských sídel. Vysvětlení lze vidět v klimatických podmínkách, které jsou zde pro daný druh poměrně chladné a vlhké.

Ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*)

Přehled lokalit:

6357: obec Rachyně, 2 ks (NMP6V 70742/1–2), 1994, M. Anděra; obec Rachyně, 2 ks (NMP6V 34268/1–2), 1995, M. Anděra; břeh rybníka u obce Rachyně, 1m, 16. 4. 2001.

6455: Těchobuz, 1998, Hejtmánek (in Mikátová et al. 2001); louka u rybníčku u silnice Lukavec – Salačova Lhota, Z od obce Týmova Ves, 4 ks, 20. 4. 2000.

6455/6456: okolí vrchu Strážiště, 1973, V. Zavadil.

6456: obec Skoránovice, 1 ks (NMP6V 35270), 1994, M. Anděra; okolí vrcholu vrchu Strážiště, 1 sad, 13. 10. 2001; rybník u obce Onšov, 1 sad, 16. 4. 2001; okraj lesa S od obce Salačova Lhota, 2 ad a 10 juv, 21. 9. 2002.

6457: okraj lesa cca 500–1500 m SV od obce Bratřice, 4 ad a 10 juv, 21. 9. 2002.

6458: Kejžlice u Humpolce (Hájovna Orlovy), 1989, Toman (in Mikátová et al. 2001); obec Plačkov, 1 gravidní f, 22. 6. 2000, M. Peprný; Vránova skála, 1400 m SV od obce Čejov, cca 10 ks, 23. 6. 2000, M. Peprný.

6555: dvůr Dvořiště, rybník Machát, 1m, 20. 4. 2000.

6556: okolí obce Útěchovičky, 1973, V. Zavadil

6557: Nemojov, 1989, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); PP Ivaniny rybníčky, louka u 1. rybníka SV od osady Zálesí, 1 ks, 23. 5. 2002.

6558: Jankov (PP Jankovský potok), 1998, Brousil (in Mikátová et al. 2001); obec Zachotín, 2 ks (NMP6V 70875/1–2), 1997, M. Anděra.

6655: okolí žel. zastávky Chválkov, 4 ks, 3. 8. 2002.

6656: Markvarec (rybník Hontov), 1993, Vlašín (in Mikátová et al. 2001).

6657: Horní Cerekev 1996, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); rybníček u silnice J od obce Vlášence – Drbohlavy, 1f, 30. 5. 2002; druhý rybník J od obce Vlášence – Drbohlavy (napravo od silnice do Drážďan), 1 ks, 30. 5. 2002; rybník u hájovny Barborka Z od Drážďan, 2f, 30. 5. 2002.

6658: les u rybníka Dlouhý u Bajnerova dvora, 1 sad, 28. 8. 2002.

6756: břeh Panského rybníka za Lhotou u Kamenice, 1m, 24. 5. 2001; rybník nalevo od silnice Včelnička – Kutlov, 1 ks, 3. 8. 2002.

6757: rybník na V okraji lesa Březiny JV od obce Častrov, 1ks, 1. 5. 2002; rybníček (břeh) V od obce Polesí před PP Krčil, 1m, 8. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Klimatické a přírodní poměry na území Pelhřimovska dobře vyhovují požadavkům tohoto druhu. Ještěrka živorodá zde byla nacházena častěji a ve vyšších počtech než ještěrka obecná. Zjištěna byla v 15 mapovacích kvadrátech na celkem 25 lokalitách (další lokality a další obsazený čtverec publikovali Mikátová et al. 2001).

Slepýš křehký (*Anguis fragilis*)

Přehled lokalit:

6357: rybník u obce Rachyně, 1m, 19. 8. 2001.

6456: Hořepník (S okraj obce), 1998 Mikátová (in Mikátová et al. 2001); Beránkův mlýn V od obce Košetice, lesní cesta, 1 ad, 18. 5. 2000; okolí vrcholu vrchu Strážiště, 1m (přejetý), 13. 10. 2001.

6457: Želiv, 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); okraj nádrže Trnávka před mostem u silnice Červená Řečice – Želiv, 1m, 7. 7. 2000; obec Syrov, údolí Martinického potoka, 1f, 19. 8. 2001.

6458: Humpolec, 400 m JV, 1 ks, 23. 6. 2000, M. Peprný.

6555: parkoviště u rybníka napravo od silnice Kámen – Dvořiště, 1m (přejetý), 11. 5. 2002.

6556: Moravec (okraj lesa J od obce), Mikátová (in Mikátová et al. 2001); obec Nový Dvůr, cca 1 km Z od obce, 1 sad, 20. 4. 2000.

6557: obec Staré Bříště, 1998, Koubek (in Mikátová et al. 2001); 300 m J od obce Plevnice, 1 ks, 23. 5. 2002; PP Ivaniny rybníčky, les u 4. rybníka SV od osady Zálesí, 1f, 23. 5. 2002.

6558: Loukov, 1 ad (NMP6V 70743), 5. 5. 1994, M. Anděra; les u rybníka Horní Kladiny, 1f, 23. 5. 2002; cesta pod vrcholem kopce Křemešník, 1 ks, 23. 5. 2002.

6655: okraj lesa u obce Moudrov, 1m, 21. 9. 2002.

6656: Kamenice nad Lipou (přejetý v obci), 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); osada Lhotka S od obce Bohutín, okraj lesa V od osady, 1 sad, 9. 6. 2001.

6658: remízek u rybníka J od obce Řeženčice, 1 sad, 28. 8. 2002.

6756: okraj lesa u soustavy 3 rybníků na lokalitě Díly východně od obce Rodinov, 1 ad f, 24. 5. 2001; malý rybník u rybníka Žďárek JZ od obce Štítné, 1 ks, 3. 8. 2002.

6757: břeh rybníka S od obce Ctíboř, 1m, 1. 5. 2002; břeh 1. rybníka J od obce Polesí, 1 sad, 8. 5. 2002; cesta u hájovny Barborka Z od Drážďan, 1m, 30. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Pravděpodobně plošně rozšířený druh, jehož výskyt se vzhledem ke skrytému způsobu života nespolehně zjišťuje. Zaznamenáno bylo 13 obsazených mapovacích kvadrátů.

Užovka hladká (*Coronella austriaca*)

Přehled lokalit:

6457: Senožaty (lokalita Závodí u Senožat), 1 ad (NMP6V 73001), 28. 8. 2006, P. Benda (přejetý výrazně tmavý jedinec).

6458: Humpolec (přírodní park pod Orlíkem), 1975, Hejtmánek (in Mikátová et al. 2001).

Zhodnocení výskytu:

Z Pelhřimovska je k dispozici pouze jeden starší publikovaný nález a recentně získaný jedinec od Senožat. Tento dokladový exemplář (NMP6V 73001), je zajímavý svým neobyčejně tmavým zbarvením. Břišní strana vyjma oblasti hlavy a přední části krku je souvisle černá, kresba na hřbetě a bocích má charakter čtyř černých podélných pruhů (aberrace *marginata*).

Početnější starší i novější pozorování či muzejní doklady výskytu užovky hladké z bližšího okolí Pelhřimovska (kvadráty 6355, 6356, 6357, 6554, 6758 viz Moravec 1979,

Mikátová et al. 2001 a NMP6V 32843–4) naznačují, že ve skutečnosti bude tento had v zájmové oblasti rozšířen hojněji. S ohledem na charakter výskytu užovky hladké v lépe prozkoumaných oblastech podobného charakteru (např. Vlašimsko), lze ale předpokládat, že její výskyt zde bude jen ostrůvkovitý a vázaný pouze na teplejší suchá stanoviště.

Užovka obojková (*Natrix natrix*)

Přehled lokalit:

6455: samota Hladov V od obce Jetřichovec, 1 ad, 10. 5. 2000.

6456: Hořepník (S okraj obce), 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001).

6457: Vřesník, 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); rybník u silnice Čihovice – Senožaty, 1 juv, 18. 5. 2000; obec Syrov, údolí Martinického potoka, 1m, 19. 8. 2001.

6458: Humpolec (V od rybníka Dvořák), 1996, Kořínek (in Mikátová et al. 2001).

6555: Věžná (u rybníka Machát SZ od obce), 1998, Rozínek (in Mikátová et al. 2001); dvůr Dvořiště, rybník Machát, 1 ad, 20. 4. 2000 a 2 ks v okolí, 11. 5. 2002; obec Cetoraz, rybník na J okraji, 1 ad, 10. 5. 2000; rybník napravo od silnice Kámen – Dvořiště, louka při břehu rybníka, 1 ad, 24. 5. 2000, B. Švecová a 1 ad, 11. 5. 2002.

6556: Nová Cerekev, 1995, Zima (in Mikátová et al. 2001).

6557: Proseč pod Křemešníkem (PP Ivaniny rybníčky), 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001); rybník J od obce Plevnice, 1 ks, 23. 5. 2002.

6558: rybník Horní Kladiny, 1 ks, 23. 5. 2002.

6655: Černovice, 1968, Masopust (in Mikátová et al. 2001).

6656: Božejov (rybník s kempem v obci), 1998, Rozínkové (in Mikátová et al. 2001); osada Lhotka S od obce Bohutín, rybník na Z okraji, 1 ks, 20. 4. 2000 a 9. 6. 2001; rybník Z od lokality V Chrástí, JZ od osady Lhotka S od obce Bohutín, 1 sad, 9. 6. 2001.

6657: Horní Cerekev, 1995, Zima (in Mikátová et al. 2001); rybníček u silnice J od obce Vlášence – Drbohlavy, 1 sad, 30. 5. 2002.

6658: mokřad u silnice Nový Rychnov Sázava, 1 sad, 28. 8. 2002; rybník J od obce Řeženčice, 1 ad, 28. 8. 2002.

6756: Kamenice nad Lipou, 1995, Zima (in Mikátová et al. 2001); rybník Vlčetinecký u Vlčkova, 1 ad, 24. 5. 2001; les u největšího rybníka ve skupině 3 rybníků na lokalitě Díly V od obce Rodinov, 1 ad, 24. 5. 2001.

6757: rybníky SZ od obce Ctiboř, 1ks, 1. 5. 2002; rybník na V okraji lesa Březiny JV od obce Častrov, 1 ks, 1. 5. 2002; 1. rybník J od obce Polesí, 1f a 1 sad, 8. 5. 2002.

Zhodnocení výskytu:

Poměrně běžný druh nacházený obvykle v blízkosti trvalých vodních nádrží. Zjištěn celkem v 11 mapovacích kvadrátech a ze tří dalších hlášen navíc Mikátovou et al.

(2001). Lze předpokládat, že užovka obojková je rozšířena rovnoměrně po celém území Pelhřimovska.

Zmije obecná (*Vipera berus*)

Přehled lokalit:

6355: 300 m SZ od obce Jelenov, 4 ks, 25. 7. 1978, Moravec (1979).

6357: Staré Hutě (SZ od obce), 1998, Mikátová (in Mikátová et al. 2001).

6455: J od vrchu Kopaniny, 1 sad, 13. 10. 2001.

6456: okraj lesa cca 1500 m SV od obce Bratřice, 1f, 21. 9. 2002.

6457: Hněvkovice (2 km V od obce na kraji lesa), 1998, Koubek (in Mikátová et al. 2001).

6657: Veselá (břeh rybníka Jandovec), 1991, Hlaváč (in Mikátová et al. 2001).

Zhodnocení výskytu:

V průběhu výzkumu byla zmije obecná zjištěna pouze ve 2 mapovacích kvadrátech na 2 blízkých lokalitách. Jiné 4 lokality z dalších 4 kvadrátů publikovali Moravec (1979) a Mikátová et al. (2001). Lokalita Kozmice u Chýnova (kvadrát 6655) uváděná posledními autory již nespadá do okresu Pelhřimov. Spolu s dalšími nálezy ležícími při hranicích okresu např. Horní Lhota, Stará Jizbice, Čechtice (2 km JZ), Slavnič u Herálce, Milíčov (PR Na Oklice) (kvadráty 6355, 6356, 6455, 6458, 6658 viz Havlíček et al. 1973, Moravec 1979, Mikátová et al. 2001) však ukazuje, že se zmije bude na území Pelhřimovska vyskytovat i na dalších lokalitách. Naznačují to i neověřená hlášení jejího výskytu místními obyvateli v oblasti vrchu Svidník (6655) a v okolí obcí Benešov (6655/6656) a Horní Cerekev (6657). Očekávat ji lze především v oblastech s většími lesními celky.

SOUHRN

Ze shrnutí vlastních a publikovaných údajů je zřejmé, že se na území Pelhřimovska vyskytuje minimálně 13 druhů obojživelníků a 6 druhů plazů. Tyto počty představují asi 62 % a 55 % druhového spektra obojživelníků a plazů žijících na území České republiky. Charakteristická je zde převaha běžných druhů s širokou ekologickou valencí. Tato skutečnost je dána především poměrně uniformní geomorfologickou členitostí pelhřimovské krajiny a klimatickými podmínkami odpovídajícími středním až vyšším nadmořským výškám jejího reliéfu. Geograficky se Pelhřimovsko navíc nachází uvnitř republiky a tedy mimo areály těch druhů, které na území státu zasahují jen okrajově.

Vzhledem k velikosti okresu je zřejmé, že tři sezóny výzkumu na kompletní prozkoumání nemohly plně postačit. Z technických důvodů byl rovněž výrazně opomíjen noční průzkum lokalit, který je pro důkladnější

vyhledávání některých druhů obojživelníků nezbytný. Je tedy zřejmé, že předkládaný obraz rozšíření jednotlivých druhů na Pelhřimovsku je spíše ilustrativní a že nelze vyloučit výskyt ještě některých dalších dosud nezjištěných druhů (např. mloka skvrnitého, *Salamandra salamandra*). Další podrobnější herpetologický výzkum oblasti by se tedy měl zaměřit na doplnění a zpřesnění předkládaných základních dat. Zvláštní pozornost by se měla věnovat přesnému zhodnocení rozšíření jednotlivých taxonů „vodních“ skokanů jakož i sledování aktuálního stavu populací vzácných a v současnosti mizejících druhů (především se jedná o čolka velkého a kuňku obecnou) a jejich praktické ochraně.

PODĚKOVÁNÍ

Za zadání studie a její finanční zajištění děkuji M. Daňkovi (Okresní úřad Pelhřimov, referát životního prostředí). Za pomoc se sběrem terénních dat děkuji M. Anděrovi, M. Peprnému, B. Švecové a P. Zbytovskému. Za cenné připomínky k rukopisu děkuji anonymnímu recenzentovi. Výzkum byl dále finančně podpořen MK ČR (MK00002327201).

LITERATURA

- ANDĚRA M. (1987a): Pozoruj a piš (1) – Rosnička zelená. – Naší Přírodou, 7: 127–128.
- ANDĚRA M. (1987b): Pozoruj a piš (2) – Zmije obecná. – Naší přírodou, 7: 134–165.
- ANDĚRA M., ZBYTOVSKÝ P. (2002): Savci Pelhřimovska. – Lynx, n.s. 33: 5–34.
- ANONYMUS (1974): Mapy okresů ČSSR. Jihočeský kraj. Okres Pelhřimov. – Český úřad geodetický a kartografický, Kartografie.
- BARUŠ V., OLIVA O. [eds.] (1992a): Obojživelníci – Amphibia. – Fauna ČSFR, sv. 25, Academia, Praha, 338 pp.
- BARUŠ V., OLIVA O. [eds.] (1992b): Plazi – Reptilia. – Fauna ČSFR, sv. 26, Academia, Praha, 222 pp.
- BUCHAR J. (1982): Způsob publikace lokalit živočichů z území Československa. – Věst. Čs. Spol. Zool., 46: 317–318.
- HAVLÍČEK K., KORBA P., VÁŇA F. (1973): Příspěvek k poznání obojživelníků a plazů Podblanicka. – Sborn. vlast. pr. z Podblanicka, 14: 68–77.
- KUX Z. (1975): Příspěvek k rozšíření druhů *Rana lessonae* Cam., *Rana esculenta* L. a *Rana ridibunda* Pall. v ČSSR s několika taxonomickými poznámkami. – Acta. Mus. Moraviae, Sci. Nat., 60: 161–184.
- MIKÁTOVÁ B., VLAŠÍN M., ZAVADIL, V. [eds.] (2001): Atlas rozšíření plazů v České republice. – AOPK ČR, Brno, Praha, 257 pp.
- MORAVEC J. (1979): Obojživelníci a plazi okolí Vlašimi. – Sborn. vlast. pr. z Podblanicka, 19 (1978): 89–99.
- MORAVEC J. (1992): Rozšíření rosničky zelené (*Hyla arborea*) v Československu. – Čas. Nár. muz., Ř. přírodovědná, 159(1–4): 65–90.
- MORAVEC J. [ed.] (1994): Atlas rozšíření obojživelníků v České republice. – Národní muzeum, Praha, 136 pp.
- MORAVEC J. (2002): Obojživelníci a plazi Pelhřimovska. – Závěrečná zpráva uložená v zool. odd. NM Praha, 18 pp. (nepubl.)
- PECHOVÁ D. (1996): Druhová bohatost obojživelníků a jejich fenologie v k.ú. Benešov a blízkém okolí, JZ okraj Českomoravské vysočiny. – Absolventská práce, Inst. ped. volného času, Soukromá stř. škola specializační centrum Praha, pracoviště Český Krumlov, 31 pp. (nepubl.)
- PIÁLEK J. (1992): Revize rodu *Bombina* (Anura, Discoglossidae) v Československu. Kandidátská disertační práce uložená v ÚBO AVČR, Brno. (nepubl.)